

Реферат на тему: "Життя і творчість Шарля Бодлера"

Шарль Бодлер

Реферат
на тему:
"Життя і творчість
Шарля Бодлера"

Шарль П'єр Бодлер народився в Парижі 21 квітня 1821 року.

По його власному визнанню, багато хто з його предків були ідіотами чи маніяками й усі відрізнялися "жахливими пристрастями". Старший брат його Клод (від іншої матері) на 55-м року життя був розбитий паралічем і вмер, здається, у божевільному будинку майже в один час з поетом. У матері останнього в старості були паралізовані ноги. Усі ці генеалогічні дані мимоволі наводять на думку, що Бодлер вже в своїй крові носив, можливо, задатки тієї страшною хвороби, яка передчасно звела його в могилу і наклала такий гіркий і темний відбиток на його талент і характер. Але не підлягає також сумніву, що і сам поет додав до цих ненормальних основ своєї природи значну краплю отрути.

Довгий час друзі його, і особливо Теофіль Готьє, намагалися реабілітувати в цьому відношенні його пам'ять, називаючи дурницею чутки, що ходили в суспільстві, про зловживання гашишем і опіумом і стверджуючи, що Бодлер з допитливості тільки зробив один чи два дослід з одним з цих небезпечних речовин... Однак опубліковане останнім часом інтимне переписування Бодлера не залишає тепер ніяк сумнівів у тому, що він не був вільний від нещасливої пристрасті до наркотиків. В одному з листів 1859 року він говорить: "Я дуже похмурий, мій друг, а опіум ні".

Але якщо Бодлер і не особливо зловживав опіумом, користуючись ним тільки для заспокоєння шлункових і нервових болів, якими страждав з молодості, то на його ніжному, слабкому від природи організмі і це могло залишити шкідливі сліди. Одне додавалося до іншого.

У дев'ять років Шарль пішов у коледж у Ліоні. Допитливий і здатний, він мав украй живий, неспокійний розум, що заважав посидючості й уважності, і успіхи його в коледжі були посередні. Вже в ті ранні роки майбутній письменник відрізнявся незалежним і оригінальним характером. "Удари життя, боротьба з вчителями і товаришами, глуха туга, — коротко говорить він про цей час у своїх автобіографічних замітках, — почуття самотності завжди і скрізь". Тим часом — дуже живий смак до життя і задоволень. На 16-м році він — переїхав у коледж Людовика Великого в Парижеві і там уперше почав писати вірші, що свідчили про ранню розчарованість у дусі модного тоді байронізму. У 1837-1838 роках він зробив з вітчимом поїздку в Піренеї, що залишили в його душі сильні враження, і від цього часу зберігся один вірш,

озаглавлене вже в душі "Квітів зла" — "Incompatibilite", де зустрічаються красиві і сміливі образи начебто "безмовності, що вселяє бажання бігти, врятуватися від нього". У 1839 році відбулася якась нез'ясована історія, за якої Бодлер був виключений з коледжу перед самим закінченням курсу. З цього моменту він почав вести розсіяне життя, що викликало в його рідних велике занепокоєння. Їм, утім, відома була тільки зовнішня сторона цього життя: дружба з літературною богемою і жінками двозначного суспільного становища, безладне проведення часу, небажання вступати у вище світло, знайомство з яким могло б дати йому генеральське звання вітчима, відсутність яких-небудь видимих плодів тієї праці, про яке він постійно мріяв і говорив.

Те, що цей же період життя, настільки безладної і непристойний на їхній погляд, був для молодого поета і періодом глибокої внутрішньої роботи, серйозної підготовки до обраної діяльності, що для нього не проходило даром знайомство з темними кутами величезного міста, із брудними передмістями, де копошиться робочий люд, і жалюгідними мансардами, де тулиться нижчий сорт богеми, — про це батьки Бодлера не мали представлення. Коли Шарль оголосив їм, що він вирішив присвятити себе літературі, вони були вражені, як громом. "Як здивувалися ми, — згадує потім його мати про цей період, — коли він раптом відмовився від усього, що хотіли для нього зробити, побажав украсти в самого себе крила і став письменником... Яке розчарування в нашому внутрішнім житті, доти такий щасливий! Який сум!" Глуха сімейна боротьба тривала кілька років.

Розповідають, що Бальзак і Бодлер випадково наскочили один на інший під час прогулянки, і це комічне зіткнення, що викликало в обох сміх, послужило приводом до знайомства: півгодини по тому вони вже бродили, обійнявши, по набережній Сени і бовтали про усьому, що приходило в голову. Бальзак став одним з улюблених письменників і літературних учителів Бодлера. Зовнішність останнього в той світлий юнацький період друзі описують самими ідеальними фарбами. На жаль, ця "божественна краса" незабаром зблякла під спекою щиросердечних мук і життєвого горя; однак і згодом Бодлер зберіг обличчя, що звертає на себе загальну увагу. Сухорлявий, тонкий, просто одягнений в усе чорне, він ходив повільними, м'якими ритмічними кроками... Батьки мали, у всякому разі, досить мотивів тривожитися способом життя свого сина. У жах повинні були прийти вони, прочитавши, наприклад, один з тодішніх його віршів: "Не блискуча левиця була моя коханка; не чуттєва до поглядів глузливого світла, краса її цвіте лише в моєму сумному серці. Щоб купити собі черевики, вона продавала свою любов; але смішно було б, якби поруч цієї безстидниці я став корчити із себе святенника, я, що продаю свою думку і хочу бути письменником. Порок незрівнянно більш тяжкий: вона носила перуку" і т.д.

Треба думати, що вірш це не є цілком плід дійсності, а, принаймні наполовину, є даниною романтичному "бунту", що охопив французьких поетів того часу, але і половини було достатнє, щоб батьки Шарля, страшно стривожені, вирішили прийняти щодо нього крайні міри. Після декількох бурхливих сімейних сцен молодий поет примушений був скоритися й у травні 1841 року сіл у Бордо на корабель, що повинний

був відвезти його в Індію. Мати Бодлера сподівалася, що подорож подіє на нього протверезним образом, дасть інший напрямок його думкам. Але з перших же днів шляху самий похмурий сум охопив юного мандрівника, і незабаром туга за батьківщиною перетворилася в нього в дійсну хворобу. Не радували його ні картини не баченої доти природи, ні яскраві фарби південного неба, ні гаряче тропічне сонце — він з кожним днем худ і танув, як віск. Згодом сам Бодлер, до крайності любивший усякі містифікації, розповідав своїм друзям, начебто він довгий час жив у Калькутті, займаючись постачанням м'яса для англійської армії; завдяки цим фантастичним розповідям створилися цілі легенди щодо його подорожі. Але біографічний матеріал безжалісно руйнує всі ці легенди. Позитивно відомо, що подорож тривала усього лише десять місяців і що капітан корабля, переляканий хворобою Бодлера й уступаючи його власним наполяганням, ще з острова Св. чи Маврикія, якнайбільше, з о. Бурбона відправив його на побіжному кораблі назад у Францію. Таким чином, Індії-то він і не бачив зовсім!.. Проте не підлягає сумніву, що ця коротка поїздка в тропічні країни залишила в душі поета незгладимий слід, що ми знаходимо усюди в його добутках: з цього часу мрії його постійно несуться на далекий схід, до полуденного сонця, під яким ростуть такі дивні квіти і дерева з оп'янюючими ароматами... У лютому 1842 року Бодлер повернувся в Париж і, через два місяці досягши повноліття, одержав свою частку батьківської спадщини. Старший брат Клод зволів одержати землю. Шарль — гроші. Капіталу в 75 тисяч франків, здавалося, було цілком достатньо для безбідного життя протягом багатьох літ, але в руках вітряного поета сума ця незабаром станула і замінилася ще величезними боргами, що стали нещастями і прокльоном усієї його іншого життя. Щиро чи з бажання оригінальничати й уражати друзів Бодлер затверджував, що виніс зі своєї подорожі культ чорної Венери і не може більш дивитися на білих жінок. Дійсність незабаром зло пожартувала над цією пристрасстю, і фігурантка одного з маленьких паризьких театрів, у яку Бодлер закохався, мулатка Жанна Дюваль на все життя забрала його в руки. Зв'язок ця була воістину роковою для Бодлера. По одноголосному свідченню друзів і знайомих поета, у цій Жанні не було нічого чудового: ні особливої краси, ні розуму, ні таланта, ні серця, нічого, крім безмежного егоїзму, користолюбства і легкодумства. Але, зійшовши з нею і, бути може, спочатку полюбивши її цілком щиро, Бодлер вважав уже потім боргом честі не залишати до кінця цю нещасливу. Вона всіляко обманювала його, розоряла, вводила в неоплатні борги, надягала йому петлю на ший, а він лагідно і покірно виносив усі, ніколи нікому не скаржачись, не намагаючись навіть порвати цей неприродний зв'язок зі своєї "belle ignorante", як називав він Жанну Дюваль у віршах. Як багато хто з жінок кольорової раси, Жанна мала пристрась до спиртних напоїв і ще в молоді роки була уражена паралічем. Бодлер помістив її в одну з кращих лікарень і, відмовляючи в усьому собі, улаштував там самим комфортабельним образом. Але, люблячи веселощі і ненавидячи від усієї душі нудьгу, Жанна, не встигнувши ще гарненько поправитися, поспішила вийти з лікарні й оселилася цього разу в одній квартирі з поетом. Треба думати, що цей період спільного життя з фривольною, неосвіченою і химерною жінкою

був для нього особливо важкий; проте він терпляче виніс кілька років такого життя. Навіть у самі останні роки, знаходячись вже в добровільному вигнанні в Бельгії в пазурах повної убогості, Бодлер не переставав допомагати Жанні; не забувала і вона його, — навіть у той час, коли він лежав уже на смертному одрі, продовжуючи громити листами, у яких вимагала грошей і грошей... Після смерті поета впавши в страшну убогість, і вона незабаром умерла десь у госпіталі. Звичайно, такий нещасливий зв'язок не міг не залишити в душі поета похмурих слідів. Живучи в такому середовищі, де мало зустрічалось порядних жінок, і судячи про їх по Жанні і по інших зразках більшою частиною того ж типу, він, природно, повинний був придбати самі дивні і дикі погляди на їхній рахунок. Він вважав жінку одною зі звабливих форм диявола; він виражав навіть подив тому, що її пускають у церкву.

Тим часом виступати на літературну арену з добутками своєї музи Бодлер барився. Слава про його оригінальний і сильний талант уже давно вийшла з меж тісного дружнього кружка, де поет любив читати свої вірші монотонно-співучим, владним голосом, що робив на слухачів глибоке враження; але, тонкий цінитель краси, він не поспішав друкуватися й усе виправляв, обробляв і вигострював форму своїх добутків. До чого доходила його строгість до себе, показує той факт, що дивовижний вірш "Альбатрос", читане друзям незабаром після поїздки в Індію, він не зважився помістити в першому виданні "Fleurs du Mal", що вийшло у світло п'ятнадцять років по тому!.. У печатці Бодлер виступив уперше не віршотворцем, а критиком — спочатку салонів живопису, а потім і літератури. У світі французьких художників дотепер прийнято вважати, що Франція не мала художнього критика, рівного Бодлеру по тонкості смаку краси й енергії стилю. Усі його симпатії схилилися на сторону народжуваної тоді школи реального живопису, але улюбленим його художником був Делакруа; з поетів він більше всього любив співака робітників П'єра Дюпона, з яким разом бився потім у червневі дні на барикадах. Згодом літературні смаки Бодлера значно відхилилися у бік чистого мистецтва: до Беранже він почував відразу, до Гюго байдужість, визнавав тільки Шатобриана, Бальзака, Стендаля, Флобера, Банвиля, Готьє, Меріме, де Він'ї, Леконта де Ліля... Але в 40-х роках, що були періодом найбільш пишного розквіту і для його власного таланта, він відрізнявся гарячими демократичними смаками. Рух 1848 року потягнуло в новий потік і Бодлера. Не можна, утім, сказати, щоб він мав яку-небудь визначену програму, належав до якої-небудь визначеної демократичної Франції: вірніше всього, що штовхнули його в революцію загальні гуманітарні принципи, співчуття до робітничому класу, придбане ним під час блукань по брудних передмістях Парижа (усі кращі вірші його в цьому роді: "Душу провина", "Гулянка ганчірників", "Сутінки", "Світанок" і ін. — написані в бурхливий період кінця 40-х років); але мало частку вплив і особисте озлоблення проти буржуазії і правлячих класів. Деякі з друзів бачили, принаймні, Бодлера, зі зброєю в руках, що стояв у главі юрби і закликаючи її зруйнувати будинок генерала Опіка, його вітчима. Одночасно за участю у вуличних рухах Бодлер намагався служити демократичним ідеям і на ґрунті журналістики, як редактор одного ефемерного революційного видання, що виходило в 1848 році в

Парижеві. Але світлі мрії були незабаром розбиті. Частина вождів демократії чи загинула бігла за кордон (як Віктор Гюго), частина опустила чи голову віддалася хвилі реакції. Споглядальна, лагідна натура нашого поета не була придатна до бойової діяльності ні на поле вуличної, ні на поле чорнильної лайки, і незабаром він відчув у душі своєї страшну пустелю. Простягнути руку уряду Наполеона III він не міг і до кінця залишився осторонь від суспільного пирога, що з такою жадібністю поділяла тоді хижа юрба ренегатів, лицемірних ханжей і раболіпних холопів; але для нього неможливо було і продовження відносин з революціонерами, тому що в переконаннях його, далеких доти якого-небудь твердого обґрунтування, почалася різка еволюція, що скінчилася прямою ворожнечею до всяких демократичних утопій, думками про необхідність для сучасного суспільства католицької релігії і політичного абсолютизму, фантазіями про три стани — воїнів, священників і поетів... З великий, однак, обережністю треба відноситися до визначення щирого змісту і значення цієї внутрішньої реакції: поет, що написав "Зречення св. Петра", не міг, звичайно, бути правовірним католиком, і папа, напевно, з жахом відхитнувся б від такого сина своєї церкви; уряд Другої імперії, що присудило до знищення збірник "Квітів зла", точно так само не міг би витлумачити у свою користь бодлерівський абсолютизм; нарешті, і буржуазне суспільство, такими темними фарбами змальоване в його творах, не могло вважати його своїм прихильником. Політичні і суспільні погляди Бодлера, оскільки вони виразилися в його автобіографічних замітках, нерідко уражають нас своєю дикістю і реакційністю, але вони не дають ключа до цієї своєрідної душі, — ключа, якому можна відшукати тільки в тих же "Квітах зла". З кінця 1840-х років Бодлер почав також захоплюватися творами знаменитого американського письменника Едгара По, посилено переводячи їх на французьку мову. Безсумнівно, що в обох авторів було в деяких відносинах сильне духовне споріднення, і завдяки він-те Бодлер любив По такий жагучий, що доходила до хворобливого обожнювання любов'ю. Починаючи з 1846 року, він переводив його аж до самої смерті, що пішла в 1867 році, переводив з дивною працьовитістю, незвичайною точністю і вірністю оригіналу, так що дотепер по справедливості визнається зразковим і винятковим перекладачем американського поета. До якої пристрасності доходила ця містична любов Бодлера до По, видно з його інтимного щоденника останнього років життя, де поряд з покійним батьком він вважає дух Едгара По своїм заступником перед вищим милосердям... Довго барився Бодлер з обнародуванням своїх оригінальних віршів, і тільки влітку 1857 року збірник "Квітів зла" побачив нарешті світло. Автору було в цей час уже 36 років... "Квіти зла" були динамітною бомбою, що упала в буржуазне суспільство Другої імперії. Вище я говорив уже про прийом, зробленому йому у Франції. Поет почував себе знищеним, роздавленим несправедливим осудом його книги як аморальної й антирелігійної. Він вважав себе зганьбленим, позбавленим назавжди честі... "Хіба актор, що виступає на сцені, — з гіркотою говорив він, — відповідальний за ролі злочинців, їм зображуваних? Чи не мав я права, навіть чи не був зобов'язаний із щонайможливішою досконалістю пристосувати свій розум і талант до всіляких софізмів і видів розбещеності свого

століття?" А дев'ять років по тому, у хвилину озлоблення і відвертості, він так висловився про свою книгу в одному з інтимних листів: "У цю жорстоку книгу я уклав усю мою думку і серце, усю мою ніжність і ненависть, усю мою релігію... І якби я написав протилежне, якби клявся всіма богами, що цей твір чистого мистецтва, мавпування, жонглерства, то я брехав би самим безсоромним образом!" Одне, у всякому разі, безперечно, що "Квіти зла" аж ніяк не були твором чистого мистецтва. Але лихо в тім, що судді поета мали занадто мідні чола, щоб зрозуміти тенденцію, що була прямо в очі кожному безсторонньому судде і цінителю. Ханжам і фарисеям не було справи до внутрішнього змісту, до душі добутку, а важливіше всего було дотримання чисте зовнішніх умов пуризму, — і от "Квітам зла" був винесений з поліції вдач обвинувальний вердикт. Власне кажучи, у даний час, коли французький натуралізм привчив нас до такої страшній часом відвертості мови, читач, знайомий доти з Бодлером лише по слухах, узявши його книгу в руки, не зрозуміє навіть змісту цього осуду: де ж отут цинізм, аморальність? Адже не говорячи вже про дух книги, у змісті форми, мови це не більш як дитячий белькіт у порівнянні з Мопассаном, Катуллом, Мендесом, Гюисмансом і іншими новітніми письменниками? І справді: головною причиною осуду книги було, безсумнівно, її заголовок, що давав привід думати, що автор співчуває зображуваному в ній "злу", щиро вважає "квітами" (хоча і квіти бувають адже різні?) усі намальовані в ній жахи. Будь уся книга озаглавлена "Спліном і ідеалом", як називається перший, найбільший і коштовний відділ її, і осуду, бути може, не пішло б, а тим часом "Сплін і ідеал" навіть більше підходило б до назви всього збірника, чим "Квіти зла", і якщо поет вибрав все-таки останнє, то, звичайно, віддаючи головним чином данина романтичному бунту епохи і природної своєї пристрасті до іронії і містифікацій усякого роду. У 1861 році виходить уже друге видання "Квітів зла" з додатком 35 нових п'єс, у тому числі "Альбатроса", "Маленьких бабусь", із приводу яких Гюго виразився, що Бодлер створив "новий рід трепету" (le nouveau frisson), і "Подорожі", цього оригінального гімну смерті, що таким похмурим акордом укладає збірник. З початку 1862 року ми бачимо поета вже в повній владі в страшної недуги. Постійні нервові болі, блювоти і запаморочення відтепер уже не переставали його мучити. Іноді він з'являвся ще в розважальних місцях, але похмурий, відлюдний, лякаючи своїм видом молодих дівчин. Куди поділася його колишня дотепність, весела балакучість і пристрасть до фланерства, що перемінилася тепер жовчним невдоволенням усім навколишнім! Закоханий колись у Париж, у його гучне життя, у його блиск і бруд, розкіш і убогість, красиві принади і гнійні виразки, тепер він почував до цього відразу. Паралельно з ходом хвороби росли і борги, охоплюючи його залізним кільцем нестатку і моральних зобов'язань... А тим часом літературний заробіток Бодлера був незначний. Цей рід праці і взагалі давав у ті часи у Франції дуже мало, за винятком хіба три-двох-трох знаменитостей, а творча продуктивність Бодлера була до того ж дивно невелика, завдяки почасти його строгому відношенню до свого таланта, а почасти і лінощів. Працьовитість, що він так високо цінував, ставлячи навіть вище натхнення, у ньому самому було дуже мало, і збереглося чимало анекдотів

про тім, до яких вивертів прибігав він для приборкання своєї ліні і як остання все-таки брала більшою частиною верх. Тепер, з розвитком хвороби, про великі літературні заробітки чогось було і думати. У довершення нещастя видавець Бодлера і друг його, Кулі де Малясси, погорів, і Бодлер, як завжди шляхетний і самовідданий, рахував своїм боргом зв'язати відтепер свою долю з його судьбою і розділити з ним усі наслідки краху. Нарешті він схопився за пропозицію бельгійських художників прочитати в Брюсселеві ряд публічних лекцій про мистецтво і, уже зовсім хворий, поїхав туди в квітні 1864 року, окрилений новими надіями. Перші лекції мали величезний успіх, але всі мрії незабаром розлетілися порохом, тому що антрепренер надув і замість обіцяних 500 франків за лекцію став платити спочатку по 100, а потім і по 50 фр., — сума, зовсім недостатня навіть для убогого існування. Незабаром поет зненавидів Бельгію всіма силами душі: і люди, і природа — усі вселяло йому тут повна відраза. Народ бельгійський здається йому грубого, егоїстичного, виконаного всілякого пороків, дерева представляються чорними, квіти позбавленими запаху, Брюссель смердючою і брудною клоакою... Під впливом хвороби і нестатку дух поета, і без того схильний до меланхолії, затьмарюється усе сильніше і сильніше. Але повернутися негайно в Париж він не хотів, тому що вирішив повернутися туди лише зі славою, виконавши усі свої зобов'язання. Він готує книгу про Бельгію (від який залишилися лише уривки), де хоче вилити усю свою жовч проти цієї країни, усю свою ненависть до цього народу... Багато працювати, однак, не вдається, тому що хвороба продовжує робити своя страшна справа і йде вперед гігантськими кроками... Не можна спокійно читати інтимний щоденник, у якому Бодлер записує з такий зворушливий, з такий часом дитячою відвертістю усі свої почуття і думки останнього років життя. Ідеал дендизма і бажання збуджувати подив світла своїми примхами й оригінальностями давно зникли в ньому без сліду і перемінилися іншим, більш піднесеним ідеалом — морального удосконалювання. Одночасно з цим у ньому спалахує жагуча любов до матері, бажання хоч скільки-небудь загладити всі те горі, що він заподіяв їй у житті... Відтепер усе, що він заробить, він буде поділяти на чотири рівні частини: одну для себе, іншу для матері, третю для Жанни і друзів, четверту для кредиторів. От його обов'язку. Щоб виконати їх, потрібно працювати і працювати, а для цього необхідно здоров'я. А щоб стати здоровим, він повинний побудувати життя по зовсім новому плані, і насамперед стати морально кращим, чистим, виховати в собі любов і жити любов'ю... Які щирі клятви дає він собі і Богу — присвятити відтепер усе життя досягненню цього нового ідеалу! Які гіркі жалі зриваються з його вуст про дарма витрачені сили і молодість! Головний засіб для свого духовного відродження він бачить у праці і гігієні; він відмовиться від усього збудливого, стане жити скромно, помірковано, буде працювати як віл, з раннього ранку до пізнього вечора, і зустрічаючи, і кінчаючи свій день теплою бесідою з небом. І хто знає, бути може, нове життя і нові насолоди блиснуть ще для нього? Сплата боргів, розвиток таланта, слава, забезпеченість і щастя матері і Жанни?.. Але, на жаль! пора було сказати "прости" усім цим рожевими мріям!.. Година поета пробив. У квітні 1866 року параліч розбив усю праву половину його тіла і позбавив його мови. З цього часу

від Бодлера залишається живий труп, і життя його перетворюється в суцільну болісну агонію. Улітку того ж року друзі перевезли його в Париж і помістили в гарну лікарню. Мати знаходилася при сині майже нерозлучно до дня смерті. Один час здавався, начебто хвороба піддається зусиллям лікарів — хворий почав уставати, ходити і вимовляти деякі слова, але тимчасове поліпшення наступило лише для того, щоб вибухнути потім остаточною кризою і вже назавжди прибила нещасливого поета до постелі. Тільки рухом очей, завжди сумних і коротких, міг він з цього часу виражати свої думки і почуття, свою радість при відвідуваннях друзів. Це жахливе положення, що розривало серце матері і всіх близьких, тривало дуже довго. Смерть наступила лише 31 серпня 1867 року, без усяких видимих страждань, після довгої, але тихої агонії. Бодлер умер 46 років від роду. Точно так само, як Байрон був створенням революційної епохи і її могутнього, протестуючого духу, Бодлер і його песимістична поезія були породженням іншої епохи, коли убогість і пригніченість одних, зіпсованість і розбещеність інших класів досягають свого апогею, а тим часом над цією безоднею "зла", з якої несуться дурманні запахи його жахливих "квітів", не світить уже маяк надії. Невдала революція 1848 року і державний переворот, що пішов за нею, 2 грудня погасили цього світоча й оселили над Францією і над усією Європою ядушливий морок туги і розпачу. Я не думаю, звичайно, дорівнювати титана поезії Байрона до Бодлеру, таланту незрівнянно менш великому і помітний, але хочу тільки сказати, що як той, так і інший однаково були виразниками духу свого часу, один — початку нинішнього сторіччя, іншої — середини і, мабуть, навіть кінця його. Байрон глибоко розчарований і в минулому, і в дійсному стані людства, тому й інший дорівнює гримлять його прокльону. Але при всій "лютій ненависті" (вираження Гете про Байрона) до сучасної людини і справ рук його на дні душі поета все-таки залишається промінь надії на краще майбутнє, що невмирає віри в ідеал людяності, волі і справедливості. У більш задушливий і похмурий час жив Бодлер, і його песимізм, отриманий у спадщину від Байрона, устиг зробити значний крок уперед: скорботний погляд поета бачить ідеал вже в якимсь невизначеному мрячному віддаленні, на висоті, майже недоступній людині... Звідси ті безвідраді картини, що Бодлер дає нам у своїх "Квітах зла".

Малюючи розпусту і пороки буржуазії, бруд і убогість робітничої клас, він не знаходить у своєї ліри жодного втішливого звуку, жодного світлого тону. У великих містах зло і страждання життя найбільше концентруються, і от Бодлер є по перевазі співаком великих міст, Парижа особливо. У "Le crepuscule du soir" і "Le crepuscule du matin" він дає невелике, але настільки яскраве і сильне зображення Парижа, рівного якому французька література не знає: Франсуа Коппе, що здобував першу свою славу на таких же зображеннях Парижа, і Еміль Золя, великий майстер цього роду описів, обоє лише розвили і розширили зміст маленьких п'єсок Бодлера. Однак він не залишається тільки холодним і безпристрасним відображувачем убогості, пороку і розпусти сучасного суспільства. Співчуття його завжди на стороні нещасливих, принижених і знедолених — це занадто ясно почувається по тій любові і ніжності, з якими він змальовує їх.

Використана література:

1. Історія французької літератури в персонах. — М., 1999.
2. Зарубіжна література 19 століття. Хрестоматія. — К., 2000.